

ОТ

АСОЦИАЦИЯТА НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ (АИКБ)

bica@bica-bg.org

**КОНФЕДЕРАЦИЯ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И ИНДУСТРИАЛЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ
(КРИБ)**

office@ceibg.bg

**БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ НА ДРУЖЕСТВАТА ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО
ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ (БАДДПО)**

office@pension.bg

БЪЛГАРСКА ФОНДОВА БОРСА – СОФИЯ (БФБ)

bse@bse-sofia.bg

**БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ
ПОСРЕДНИЦИ (БАЛИП) Изх. № 3/ 22.01.2015 г.**

jichev@balip.com

БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ НА УПРАВЛЯВАЩИТЕ ДРУЖЕСТВА (БАУД)

jichev@baud.bg

ДО

**Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**Г-Н ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ
ВИЦЕПРЕМИЕР ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ
ФОНДОВЕ И ИКОНОМИЧЕСКАТА
ПОЛИТИКА**

**Г-Н ИВАЙЛО КАЛФИН
ВИЦЕПРЕМИЕР И МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА**

**Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

**Г-ЖА ЛИЛЯНА ПАВЛОВА
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО**

**Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА**

**Г-Н БОЖИДАР ЛУКАРСКИ
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА**

**ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

В контекста на предизвикателствата пред редуцирането на бюджетния дефицит, заложен в бюджета за 2015г., бихме искали да Ви предложим нашата експертна позиция **за възможните начини на намаляването му и за привличане на свеж паричен ресурс във финансовата сметка на държавата.**

Нашата принципна позиция е да бъдат използвани такива мерки, които водят до мобилизация на вътрешни ресурси за повишаване на приходите, така че проблемите да бъдат решени трайно, както с възможности на българския бизнес и институции, така и чрез привличане на чужди инвеститори в страната. В така създалата се ситуация, следва обективно да се отчете факта, че от една страна в държавата е налице недостиг на финансов ресурс, а от друга, такъв ресурс на значителна стойност е съсредоточен в българските институционални инвеститори (банки, пенсионни фондове, застрахователни компании и договорни фондове).

I. Борсова приватизация на миноритарни дялове от държавни предприятия.

Известен е примерът на Полша и Румъния в това отношение, които чрез успешна продажба през борсата на дялове от държавни предприятия, предизвикаха силен международен интерес и привлякоха сериозен финансов ресурс. В държавната хазна на Полша за периода 2008 – 2014 г. постъпиха около 20 млрд. долара от приватизационни сделки. В периода след 2010 г. Румъния осъществи продажба на миноритарни пакети от акции на стратегически енергийни компании, от които привлече над 2 млрд. долара. Други страни в Европа, като Италия, Австрия, Чехия, Норвегия, Франция също са извършвали подобни операции.

Предложението ни е с цел **пълно покриване на бюджетния дефицит** да бъде извършена борсова приватизация на миноритарни дялове (20-25%) от държавни предприятия. По наша преценка процедурата може да бъде организирана и осъществена и средствата от продажба на дяловете да постъпят в държавния бюджет в рамките на **6 месеца** от взимането на политическо решение, **като държавата ще запази стратегическия контрол във всяко от дружествата.**

Български държавни компании, които според наши проучвания ще привлекат силен инвеститорски интерес, са Български Енергиен Холдинг ЕАД, Булгартрансгаз ЕАД, Електроенергиен системен оператор ЕАД, АЕЦ Козлодуй ЕАД, ТЕЦ Марица изток 2 ЕАД, Българска банка за развитие АД, Летище София ЕАД, Агенция дипломатически имоти в страната ЕООД.

II. Финансиране на инфраструктурни проекти през Българска фондова борса

Осъществяването на държавни инфраструктурни проекти с частен капитал, привлечен чрез публично предлагане на акции, е алтернатива за реализацията на тези проекти, за които България не би могла да получи европейски средства на този етап. В тази категория попадат проекти като строителство на магистралите „Хемус“ и „Черно море“, и тунела „Шипка“.

Механизмът за осъществяване на тази инвестиция е регистрация на държавно акционерно дружество с минимален капитал. Новото дружество сключва концесионен договор, по силата на който се задължава да изпълни проекта, срещу което получава правото да го управлява и поддържа, като събира приходите от експлоатацията на обекта за определен период от време чрез тол такси. Дружеството набира ресурс чрез увеличение на капитала през Българска фондова борса, където имат възможност да участват банки, пенсионни фондове, застрахователи, управляващи дружества и чуждестранни инвеститори.

Друг начин за финансиране на такъв тип проекти е чрез издаване на облигационна емисия, като новоемитираните книжа се обявяват за продажба на фондовата борса.

III. Ползи за държавата

- Бързо покриване на бюджетния дефицит
- Реализация на инфраструктурни проекти от стратегическо значение за България и региона
- Набиране на значителен ресурс при запазване на държавния контрол върху компаниите
- Допълнителна професионална експертиза за увеличаване ефективността и рентабилността на бизнеса на дружествата
- Създаване на нова практика на привличане на местен и чужд частен ресурс за финансиране на държавни проекти на територията на България
- Привличане вниманието на международната инвестиционна общност към страната и привличане на портфейлни и стратегически инвеститори
- Силно положителни сигнали към институциите на ЕС

IV. Потенциални инвеститори

Смятаме, че чрез прилагането на предложените методи, държавата бързо и лесно ще привлече интереса на сериозни местни и чужди инвеститори, и ще реализира важни инфраструктурни проекти, без допълнително натоварване с дълг. Към настоящия момент (по данни на КФН за деветмесечието на 2014г.) в местните институционални инвеститори (без банките), са акумулирани активи на приблизителна обща стойност 11 млрд. лева, разпределени съответно:

- Активи, държани от пенсионни фондове на стойност 7.9 млрд. лева
- Активи на общозастрахователните компании на стойност 2.1 млрд. лева, на животозастрахователните – 1.3 млрд. лв.
- Активи на договорните фондове на стойност 0.8 млрд. лева

Срещу този ресурс, част от който трябва да бъде инвестиран при спазване на редица инвестиционни ограничения, не стои предлагане в страната. В следствие от това, за тези компании липсват достатъчно мащабни инвестиционни алтернативи в страната. Поради липсата на атрактивни дружества и проекти на българския капиталов пазар, местните институционални инвеститори са принудени да пласират своя финансов ресурс в чужбина. С това, те пренасочват спестяванията и инвестициите на българските граждани и фирми към други държави, вместо към българската икономика.

Икономическата логика подсказва създаденият в България капитал да захранва нашата икономика. Насочването му обратно тук ще катализира ръст на БВП като следствие от нарастване на приходите на бизнеса и скоростта на обръщение на паричната маса, което ще редуцира междуфирмената задлъжнялост.

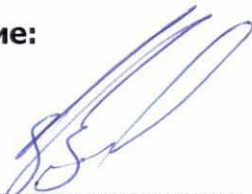
В заключение бихме искали да подчертаем отново, че както се вижда от опита на други европейски държави, приватизацията на дялове от капитала на държавни компании и публичното набиране на средства за големи инфраструктурни проекти привличат силен инвеститорски интерес. Това важи в още по-голяма степен в настоящата ситуация на свръхликвидност. Ако България предложи подобни инвестиционни възможности, ще заяви активното си присъствие на международната инвестиционната карта и с лекота ще насочи сериозен ресурс към бюджета и икономиката си.

Изразяваме готовност за участие в експертно и детайлно обсъждане на направените от нас предложения, както и активно участие в работни групи по намирането на конкретни решения за справянето с дефицита и намирането на нови източници за финансиране на държавния бюджет в дългосрочен план.

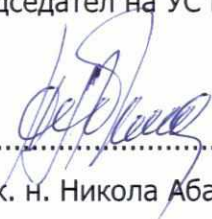
С най-сърдечни пожелания за успешна и ползотворна работа!

Приложение: *Практика на Полша и Румъния при приватизацията на миноритарни дялове в енергийния сектор*

С уважение:

.....
Васил Велев,
Председател на УС на АИКБ

.....
д. ик. н. Никола Абаджиев
Председател на БАДПО

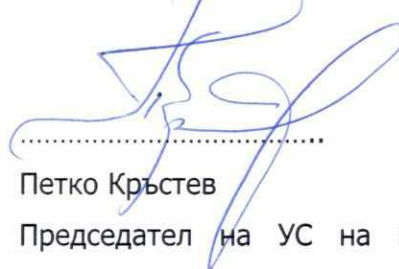
.....
Любомир Бояджиев
Председател на УС на БАЛИП

.....
Кирил Домусчиев
Председател на КРИБ

.....
Асен Ягодин
Председател на УС на БФБ

.....
Петко Кръстев
Председател на УС на БАУД

**Приватизацията на миноритарни дялове от енергийни
компани в Полша и Румъния**

I. Полша

В държавната хазна на Полша за периода 2008 - 2011г. постъпиха 45 млрд. полски злоти (около 15 млрд. долара), през 2012г. – 9.16 млрд. злоти (около 3 млрд. долара), през 2013г. – 4.4 млрд. злоти (около 1.4 млрд. долара), а до октомври 2014г. – 966 млн. злоти (около 320 млн. долара). Приватизационната инициатива на Полша привлече изключително силен международен интерес и страната се превърна в най-горещата инвестиционна дестинация на континента. През борсата, като най-прозрачния и ефективен способ за приватизация, в страната влязоха сериозни стратегически и финансови инвестиции. По време на цялата програма за приватизация на Варшавската борса са листнати пакети акции на най-големите полски енергийни компании:

- **PGE** (компания подобна на БЕХ) - най-големият производител и доставчик на електроенергия в Полша и една от най-големите компании от този сектор в Централна и Източна Европа. Основната ѝ дейност е добив на лигнитни въглища, производство на електро- и топлоенергия, дистрибуция на електроенергия чрез собствена електропреносна мрежа до около 5 млн. домакинства, фирми и институции, търговия на едро и дребно с електроенергия, производство на електроенергия от ВЕИ. Листването на **PGE** на Варшавската борса е едно от най-големите в историята на страната и най-голямото в Европа за 2009г. Към 29.12.2014г. 41.62% от акциите са свободно търгуеми, като пазарната им оценка е **4.12 млрд. долара** (9.81 млрд. на цялата компания).
- **PGNiG** – вертикално интегрирана група от компании, държащи лидерски позиции в секторите проучване и добив на нефт и газ, внос, съхранение, дистрибуция и търговия с газ, производство на топлинна и електрическа енергия. Към 29.12.2014г. 27.6% от акциите на компанията са свободно търгуеми, делът е оценен на **2.06 млрд. долара** (7.47 млрд. долара капитализация на цялата компания)
- **JSW** – икономическа група, която е най-големият производител на кокс в Полша. Разполага с 5 собствени мини и мощности за производство на кокс. Запасите от кокс на групата се оценяват на половин милиард тона, което предполага запазване на силните позиции на компаниите на международните пазари на кокс за следващите 60 години. Към 29.12.2014г. свободно търгуеми са 44.84% от акциите на компанията, като при листването на 34% от компанията в средата на 2011г. държавата получава 1.93 млрд. долара.
- **Enea** - осигурява 8% от производството на електроенергия в Полша, с 16% дял от продажбите, като доставя електроенергия на 20% от територията на страната чрез собствена дистрибуторска мрежа. Клиенти на компанията са 2.1 млн. домакинства и 0.3 млн. фирми. Към 29.12.2014г. свободно търгуеми са 48.5% от акциите на компанията, оценени по пазарни цени на **0.91 млрд. долара** (1.87 млрд. долара).
- **PKN Orlen** – една от най-големите петролни компании в ЦИЕ. Дейността ѝ е преработка на суров петрол и производство на бензин, дизел, газьол за отопление и авиационно гориво, както и пластмаси и други нефтохимични продукти. Групата разполага със седем петролни рафинерии с общ производствен капацитет от 30 млн. тона годишно. Към 29.12.2014г. свободно търгуеми са 56.12% от акциите на компанията, с **3.29 млрд. долара** пазарна капитализация (5.86 млрд. долара обща капитализация).
- **Tauron** – холдингът е втория по големина производител на електрическа енергия в Полша, захранва с ток 17% от територията на страната. Към 29.12.2014г. свободно търгуеми са 53.16% от акциите, с пазарна оценка **1.31 млрд. долара** (2.47 млрд. долара обща капитализация).

II. Румъния

През 2009 г. Румъния договаря стабилизационен заем с МВФ заради негативните последици за икономиката от финансовата криза и достигнатия почти двойно над лимита от 3% бюджетен дефицит. МВФ, ЕС и Световната банка се съгласяват да окажат помощ в размер на 20 млрд. евро, срещу което Румъния се задължава да продължи структурните си реформи и да съкрати драстично бюджетния си дефицит.

На Букурещката фондова борса са листнати дялове от редица предприятия. Приходите за бюджета от продажба на миноритарни пакети от акции на стратегически енергийни компании са:

- **Electrica** – най-големият дистрибутор на електроенергия в Румъния с национално покритие, който има понастоящем 3.5 млн. клиента. През 2014 г. Министерството на икономиката на Румъния продава на институционални и индивидуални инвеститори 51% дял от компанията за **450 млн. евро** чрез Букурещката фондова борса.
- **Romgaz** – най-големият производител на газ в Румъния. Основните дейности на компанията са проучване, производство, съхранение и доставка на газ и производство на електроенергия. Компанията разполага с шест газохранилища с общ капацитет 3.93 млрд. куб. м. и топлоелектрическа централа с капацитет 800 MW. През декември 2013 г. чрез борсова приватизация са продадени 15% от акциите на компанията срещу **390 млн. евро**. В момента дялът на държавата в компанията се равнява на 70% от капитала.
- **Transgaz** – операторът на Националната система за пренос на газ на Румъния. Задоволява 90% от потреблението на газ в страната. Към 29.12.2014 г. свободно търгуваните на борсата в Букурещ акции са 41.49%, равняващи се на пазарна капитализация от **281 млн. евро**.
- **Nuclearelectrica** – произвежда електроенергия чрез АЕЦ Черна вода, единствената атомна електроцентрала в Румъния. През октомври 2013 г. държавата листва 10% от компанията срещу **63 млн. евро**.
- **Transelectrica** (компания подобна на ЕСО в България) – оперира Националната електропреносна мрежа на Румъния, което предопределя монополната позиция на компанията на пазара на електроенергия в страната. Осигурява регламентиран и недискриминационен достъп до мрежата на участниците на пазара на електроенергия. Компанията е публична от 2006 г., като в момента свободно търгувани на румънската борса са 41.31% от акциите на компанията, равняващи се на около **200 млн. евро**. по пазарни цени от края на 2014г.

III. Други европейски държави

Други примери за дялове от държавни енергийни гиганти, листнати на фондови пазари в Европа, са:

- Чешката фондова борса – **CEZ**, работеща в сектор електроенергетика, борсова приватизация на 30.6% дял;
- Италианска фондова борса – **ENEL**, електроенергетика, борсова приватизация на дял от 68.7%; **Terna** – пренос на електроенергия, (борсова приватизация на дял от) 63.86% и **Eni** – (добив, производство, преработка и продажба на) петрол и газ, (борсова приватизация на) 62% дял от компанията;

- Euronext - **GDF Suez**, електроенергетика и газ, борсова приватизация на дял от 59% от компанията, **Electricity De France** –електроенергетика, борсова приватизация на 15% от компанията;
- Австрийска фондова борса - **Verbund** –електроенергетика, газ и ВЕИ, борсова приватизация на дял от 25% от компанията;
- Норвежка фондова борса - **Statoil** –петрол, газ и ВЕИ, борсова приватизация на дял от 33% от компанията;
- Гръцка фондова борса - **PPC** –електроенергетика, борсова приватизация на дял от 48.5% от компанията.